

I videregående skoler

med yrkesfaglige utdanningsprogram:

- Har elever i vg 1. (16-17 åringer) normal hørsel?
  - Hvordan skal 16-17 åringer tilegne seg gode rutiner for vern av hørsel?
  - Er det mulig å drive undervisning i verksteder med hørselvern på?
  - Støyskader er den arbeidsrelaterte sykdommen som hyppigst blir meldt til Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet. ([Lie A et al 2013](#). <http://noa.stami>).
- Er det samfunnsnyttig å redusere antall støyskader?

Agder Arbeidsmiljø IKS

Bedriftshelsetjeneste

Bedriftshelsetjenester til elever i videregående skoler innenfor fysisk arbeidsmiljø

Gunn M Gundersen

22.06.2017

Bakgrunn

Arbeidsmiljøloven §1-6

(1) Følgende personer anses som arbeidstakere i forhold til lovens regler om helse, miljø og sikkerhet når de utfører arbeid i virksomhet som går inn under loven:

a) elever ved institusjoner som har undervisning eller forskning som formål,
f) personer som i opplærings- eller attføringsøyemed utplasseres i virksomheter uten å være arbeidstakere,

- **Utløser krav om bedriftshelsetjeneste til disse elevene**

- Prosjektbestilling fra Aust-Agder Fylkeskommune (AAFK) i 2015
- Forankring hos fylkesrådmannen og rektorkollegiet i AAFK
- Aust-Agder er Norges første fylke som tilbyr bedriftshelsetjenester til elever

Avtalen

- 7 videregående skoler
- Leveranser innen:
  - Yrkeshygieniske tjenester, som målinger av støy, inneklima og bistand i kjemikaliehåndtering.
  - Hørselstester til elever som arbeider i definerte støysoner
  - Ergonomi (arbeidsstillinger, forflytning, løft).
- tjenester individuelt, i grupper og i form av undervisning:

Prosjektgruppe: ergoterapeut, yrkeshygieniker, sykepleier

Rammer

- Prosjektperiode januar-desember 2016
- 50% stillingsressurs
- Fra januar 2017 er tjenestene tatt inn i fast drift.

Aktivitet relatert til støy og hørsel

- Samarbeid med skoleledelse, verneombud, verneledelse, faglærere, kontaktlærere, tillitsvalgte
- Kartlegging og vurdering av risikoforhold av elevenes arbeidsmiljø → rangering av utdanningsprogram.
- Prioriterte utdanningsprogram i 2016:
  - Teknikk og industriell produksjon (TIP)
  - Bygg- og anleggsteknikk (BAT)
  - Helse- og oppvekstfag (HO)
  - Naturbruk

- Befaring/besøk i verksteder/lokaler. Observasjoner og dialog med lærere og elever.
- Foredrag om støy, hørsel, yrkesskader og verneutstyr
- Kontakt med audiopedagog ved Hørselssentralen Sørlandet sykehus.
- Hørselstester
- Møte med lokalt- NHO, LO og Arbeidstilsyn
- HMS-samarbeidsforum som er for landets fylkeskommuner
- Samarbeid med verneutstyrsleverandør Univeri
- Kontakt med forskningsinstitusjon

Støyskader

Støyeksponering er den best dokumenterte risikofaktoren for hørselsskade i arbeidsmiljø sammenheng, og støyskader er den arbeidsrelaterte sykdommen som hyppigst blir meldt til Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet. (1)

Levekårsundersøkelse LKU-A 2013 viser at nedsatt hørsel eller øresus er mest utbredt blant yrkesaktive innenfor næringene som blant annet industri og transport/lagring, hvor andelen plagede er 20 prosent eller høyere sammenliknet med gjennomsnittet for alle yrkesaktive. Særlig metallarbeidere, sjåfører, tømreere, industrioperatører og anleggsarbeidere, oppgir å være mer plaget enn gjennomsnittet for alle yrkesaktive. (2)

(1) Nasjonal Overvåking av arbeidsmiljø <http://noa.stami.no/arbeidsmiljoindikatorer/helseutfallaarbeidsskader/helseplager/nedsatt-horsel/>

(2) Levekårsundersøkelse LKU-A 2013 <http://noa.stami.no/arbeidsmiljoindikatorer/helseutfallaarbeidsskader/helseplager/nedsatt-horsel/>

Stami. Ny nordisk rapport om arbeidsforhold for unge arbeidstakere

- Pøker på utfordringer relatert til unge arbeidstakeres sikkerhet og helse.
- Unge arbeidstakere har opptil dobbelt så høy risiko for   oppleve en ulykke på jobben sammenlignet med eldre arbeidstakere.
- Alle 5 nordiske land har kompetansemål for HMS-kunnskap i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.
- Pøker på mangel på HMS-standard i skolene.
- Pøker på HMS-opplæring som i stor grad er påvirket av lærerens/skolens entusiasme, erfaring og tilgjengelig tid og ressurser.

Våre funn relatert til støy og hørselvern

- Kompetansemål for HMS-kunnskap
- Manglende standard for HMS-opplæring
- Ulike -holdninger til HMS, -interesser, -praksis, -erfaring, -entusiasme
- Stor individuell forskjell på læreres bruk av hørselvern
- Varierende bruk av hørselvern også blant elever
- Bruk av ordinært hørselvern vanskeliggjør kommunikasjon mellom lærer og elev ved undervisning i skolens verksteder. Resultat: mangel på bruk av hørselvern eller bruk av hørselvernet på snei
- Hørseltester i 6 klasser viser tendens til hørseltap v/ 6000Hz. En større andel av elevene informerer om at de daglig eksponerer seg selv for høy musikk via ørepropper
- Ulik utforming av lærelokaler innenfor samme utdanningsprogram.

Fortsettelse funn:

- Skoler skiller seg ut fra tradisjonelle arbeidsplasser:

- Arbeidsdagen er mer fragmentert og oppdelt mellom teori og praksis.
- Påvirker etablering av de tradisjonelle støysonene slik man finner på industriarbeidsplasser
- Eksponering annerledes, slik at det stilles svakere krav til HMS i skolene.

Dette kan føre til at elevene læres opp i en tradisjon som ikke samsvarer helt med HMS kravene i arbeidslivet.

- Det finnes gode rollemodeller i skolen
- Svært god mottakelse i skolene

Anbefaling

- Kunnskapsoverføring fra bedriftshelsetjeneste til lærere.
  - Samarbeid med lærerne over tid, for implementering
  - Ved å gi lærerne innspill fra helseperspektivet →
  - istandsette lærerne til å gi enda bedre HMS-opplæring
- Utforske løsninger for å kunne drive undervisning i skoleverksteder med hørselvern på
- Etablering av HMS-standard i skolene.

Konklusjon

- Utvikle HMS-standard:
  - tydelige rammer for akseptabel rollemodell adferd
  - tydelige rammer for god elev adferd
  - lik HMS opplæring og rutiner, uavhengig av lærer og utdanningssted.
- AAFK er positive til ideen om høy HMS-standard i sine skoler. Elevene bør forberedelse på HMS for yrkeslivet, ved å håndtere HMS som om de var yrkesaktive. Standarden bør for øvrig være tuffet på fornuft. Samtidig er det ønskelig med en standard som partene i næringslivet kan samles om.
- Bedriftshelsetjenestens forebyggende helseperspektiv og systematiske tilnærming kan bidra til:
  - at lærere istandsettes til å gi enda bedre opplæring i HMS.